

Panemunės pils

GHVI, Pauliaus Vaniuchino, Pauliaus Bataičio nuotraukos

TARPTAUTINĖ MOKSLINĖ KONFERENCIJA „ALBERTO VIJŪKO-KOJALAVIČIAUS SKAITYMAI 2024“

Birutė Briedytė

Genealogijos, heraldikos ir veksilologijos institutas (toliau – GHVI) kartu su partneriais (Genealogijos akademija, Heraldikos akademija, Vilniaus dailės akademija, Panemunės pilies muziejumi, Lenkijos institutu Vilniuje, Veksilologijos akademija)

2024 m. spalio 26 d. Panemunės pilyje suorganizavo IV tarptautinę mokslinę konferenciją „Alberto Vijūko-Kojalavičiaus skaitymai 2024“ (toliau – RAVK4), skirtą didikams Gelgaudams. Į RAVK4 susirinko gausūs būrys muziejininkų, istorikų, genealogijos, heraldikos ir veksilologijos specialistų, svečių. Dalyvavo atstovai iš Didžiosios

Britanijos, Portugalijos, Lenkijos, Vengrijos ir Lietuvos.

Prieš RAVK4 buvo atidaryta vieno eksponato – Generalinio Žemaitijos seniūno, Panemunės pilies savininko Antano Anupro Gelgaudo portreto – paroda. Instituto prezidentas Remigijus Bimba atidarė RAVK4 ir pasveikino jos dalyvius. Žodį tarė ypatinga viešnia iš

Iš kairės: Genealogijos, heraldikos ir veksilologijos instituto ir Genealogijos akademijos prezidentas Remigijus Bimba, Alberto Vijūko-Kojalavičiaus atminimo medaliu ir premijos laureatė prof. dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė, Genealogijos, heraldikos ir veksilologijos instituto valdybos pirmininkas, Heraldikos akademijos direktorius Paulius Vaniuchinas, Jurbarko rajono savivaldybės meras Skirmantas Mockevičius

Antano Anupro Gelgaudo portretas (dail. nežinomas), 1707 m., Šiaulių „Aušros“ muziejus (SAM D-T 8169)

Paulius Vaniuchinas tyrinėja Catherine Barbara Terry-Lewis Gielgud-Killick žiedą su herbu, Birutė Briedytė

Po vieno eksponato parodos atidarymo. Iš kairės: Remigijus Bimba, Catherine Barbara Terry-Lewis Gielgud-Killick, Paulius Vaniuchinas

Paulius Vaniuchinas įteikė Jurbarko rajono savivaldybės merui Skirmantui Mockevičiui padėkos raštą

Paulius Vaniuchinas įteikė dr. Mariui Daraškevičiui padėkos raštus

Iš kairės: Catherine Barbara Terry-Lewis Gielgud-Killick, dr. Marius Daraškevičius, prof. dr. Laszlo'as T. Kocz'y'is

Paulius Vaniuchinas, Catherine Barbara Terry-Lewis Gielgud-Killick, dr. Marius Daraškevičius, rankose laikantis didikų Gelgaudų herbo liudijimą

Paulius Vaniuchinas įteikė kilmės liudijimą Catherine Barbara Terry-Lewis Gielgud-Killick

Catherine Barbara Terry-Lewis Gielgud-Killick pasirašo armigerių knygoje, šalia sėdi dr. Marius Daraškevičius, prof. dr. Laszlo'as T. Koczy'is

Armigerių knygoje pasirašo dr. Algirdas Taminskas, šalia stovi Paulius Vaniuchinas

Didžiosios Britanijos – didikų Gelgaudų giminės atstovė, tiesioginė paskutiniojo Panemunės pilies savininko iš Gelgaudų giminės provaikaitė, ponja Catherine Barbara Terry-Lewis Gielgud-Killick.

Albertas Vijūkas-Kojalavičius (1609-1677) – istorikas, teologas, filosofas. Jis prisimenamas kaip žymus pedagogas, dirbęs Vilniaus universiteto rektoriumi. Jo darbai apie Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kilmingųjų genealogijas ir heraldiką yra aktualūs ir šiandien. Svarbiausias jo veikalas – pirmoji spausdinta Lietuvos istorija. Išskirtinis darbas – „Šventasis Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos bei jai priklausančių provincijų giminių ir herbų vardynas“.

GHVI įsteigtu A. Vijūko-Kojalavičiaus atminimo medaliu (autorius – Žydrūnas Strumila) ir premija už reikšmingiausius paskutiniųjų penkerių metų darbus, susijusius su Lietuvos istorijos ir jos pagalbinų disciplinų – genealogijos, heraldikos, veksilologijos ir kitų – plėtojimu, puoselėjimu, tyrinėjimu, paveldo apsauga, sklaida, inovacine, kūrybine, edukacine ir mokslinė tiriamąja veikla, apdovanota istorikė, Nacionalinio muziejaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų muziejaus direktoriaus pavaduotoja kultūrai ir mokslui, Lietuvos istorijos instituto mokslininkė, humanitarinių mokslų daktarė, profesorė Ramunė Šmigelskytė-Stukienė.

„Istorija niekur kitur nesulaukia mažesnio pali-

kuonių pasitikėjimo, autoriams taip visuomet rūpimo, kaip ten, kur tautų raida grąžina ją prie pačios pradžios tarsi prie šaltinio“, – 1650 m. Dancige (dabar – Gdanskas) išspausdintoje Lietuvos istorijoje (*Historiae Lituanae*) rašė Kauno miestiečių Kojalų-Kojalavičių ir bajorų Vijūkų nuo Romainių palikuonis A. Vijūkas-Kojalavičius.

Pirmosios spausdintos Lietuvos istorijos autorius nepasitikėjo svetimųjų plunksna kuriama pasakojimais, pažymėdamas, kad „svetimšaliai rašytojai dažniausiai nelabai rūpinasi kitų tautų reikalais; nors kartais jie ir tiksliau pažymi tai, kas sujungia įvykių eigą su pasirinkta medžiaga, tačiau protarpiais laikosi tos tariamos tiesos, kurią primetė žmonėse pasklidęs gandas, kaip paprastai daug ką iš piršto laužiantis. Taigi, jeigu jie, vienokios ar kitokios nuotaikos pagauti, ir sutiks imtis plunksnos, tai per neapykantą ir pavyduliavimą tiesiog dingsta bet kokia tiesa. <...> žmonių nesutarimai, veikiant kažkokiai slaptai jėgai, yra iš prigimties įdiegiami kaimynams, ir daugelis turi įprotį, net tylint ginklams, atkakliai juos kurstyti plunksna. Galbūt dėl šitokių priežasčių nedaug ir liko pasakojimų apie lietuvių kilmę ir papročius, beje, dėl tų pačių priežasčių daug jų sklinda abejotinų, dar daugiau, be to, iš viso melagingų <...>“

Taigi, jau XVII a. viduryje garsusis istorikas, teologas ir filosofas A. Vijūkas-Kojalavičius kvietė kurti savo tautinį pasakojimą, nepasitikint kaimynų primetamais naratyvais. Šis kvietimas ypatingai aktualus yra ir

Iš kairės: dr. Algirdas Taminskas, dr. Gabrielė Taminskaitė-Kočiūnė, Nerija Taminskienė, dr. Marius Daraškevičius, Kasparas Kesylis, Justas Jonelis, Mindaugas Vaičiulis, Darius Stančikas, Paulius Vaniuchinas. Pirmoje eilėje sėdi: Catherine Barbara Terry-Lewis Gielgud-Killick

Konferencijos pabaigoje buvo surengta diskusija. Iš kairės: dr. Marius Daraškevičius (moderatorius), prof. dr. Laszlo'as T. Koczy'is, dr. Liliana Narkowicz, Catherine Barbara Terry-Lewis Gielgud-Killick, Aida Kirkickienė. Nuotoliniu būdu dalyvavo: dr. A. Bimbirytė, prof. M. Harlov-Csörtán

Po konferencijos. Iš kairės: Remigijus Bimba, Catherine Barbara Terry-Lewis Gielgud-Killick, dr. Liliana Narkowicz

Iškilmingos vakarienės metu Panemunės pilies bokšte konferencijos organizatoriaus (dešinėje) ir konferencijos partnerių stalo vėliavos

Dr. Liliana Narkowicz dr. Mariui Daraškevičiui padovanojo knygą su savo tapybos darbais

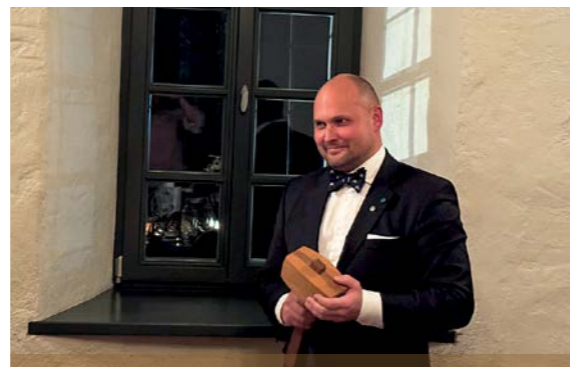
Remigijus Bimba dėkoja svečiui iš Vengrijos prof. dr. Laszlo'ui T. Koczy'ui už skaitytą pranešimą

Remigijus Bimba įteikia GHVI vardinį ženklą „Už genealogijos, heraldikos ir veksilologijos mokslu tiriamuosius darbus“ dr. Mariui Daraškevičiui

Remigijus Bimba dėkoja Catherine Barbara Terry-Lewis Gielgud-Killick, įteikdamas GHVI įsteigtą vardinį ženklą „Už nuopelnus Genealogijos, heraldikos ir veksilologijos institutui“

Remigijus Bimba su konferencijos simboliu – plaktuks

Panemunės pilies bokšte iškilmingos vakarienės metu. Iš kairės: Dr. Marius Daraškevičius, prof. dr. Laszlo'as T. Koczy'is, Catherine Barbara Terry-Lewis Gielgud-Killick, Remigijus Bimba, dr. Liliana Narkowicz, Aida Kirkickienė

Ruduo pro Panemunės pilies šaudymo angą

šiandien, geopolitinių grėsmių akivaizdoje. Tad, priimdama apdovanojimą, noriu paraginti visus, Lietuvos istorijos bei jos pagalbinių disciplinų puoselėjimui neabejingus, įsiklausyti į šiuos žodžius ir tęsti pradėtus darbus. Laikai keičiasi, o pamatinės vertybės išlieka. Ir dar. Išvydusi pasaulį vaizdingame Užliedžių kaime, laukais besiribojančiame su senaisiais Romainiais ir Vijūkiais, jaučiu, kad čia tvyranti senosios Romuvos dvasia įkvepia. Įkvepia tirti ir pažinti. Kaip prieš daugiau nei tris šimtus metų, taip ir dabar, – sakė A. Vijūko-Kojalavičiaus atminimo medaliu ir premija apdovanota prof. dr. R. Šmigelskytė-Stukienė.

RAVK4 sudarė dvi dalys: pirmoji sesija buvo skirta didikams Gelgaudams, antroji – kitoms kilmingoms giminėms. RAVK4 pranešimus skaitė: prof. dr. R. Šmigelskytė-Stukienė („Antanas Anupras Gelgudas: rūpestingas tėvas, teisingas teisėjas, sumanus politikas“), Paulius Vaniuchinas („Žemaitijos Kunigaikštystės Šiaulių repartacijos pilies teismo seniūno Antano Anupro Gelgaudo herbis antspaudas“), dr. Marius Daraškevičius („Panemunės dvarininkų Gelgaudų XVIII a. pab.–XIX a. pr. portretai Lietuvos atminties institucijose ir privačiose kolekcijose“), dr. Liliana Narkowicz („Gelgaudiškis ir Gelgaudų pilis Žemaitijoje XIX a. lenkų raštijoje“, „Bajoras Stanislovas Puslovskis – Gelgaudų pilies Panemunėje savininkas 1867–1905 m.“), Ricardo'as

Charters'as-d'Azevedo'as („Didikai Gelgaudai ir kitos Europos didikų šeimos“), Aida Kirkickienė („Lokaliniai genealogijos tyrimai: 1802–1820 m. Gelgaudų Panemunės dvaro atvejis“), prof. dr. Laszlo'as T. Koczy'is („Vengrijos bajorija – praeitis ir dabartis“), dr. Aistė Bimbirytė („Dingę istorijoje: LDK bajorų Karengų giminės tyrimas“), prof. Melinda Harlov-Csörtán („Zitos Gordon Gielgud (1911–2006 m.) gyvenimas iki ir po santuokos su Luisu Gelgaudu (Lewis Gielgud)“).

Renginį moderavo GHVI valdybos pirmininkas ir Heraldikos akademijos direktorius P. Vaniuchinas ir dr. M. Daraškevičius.

Po pirmosios sesijos GHVI atstovai įteikė herbų ir kilmės liudijimus. Įvyko tarptautinės armigerių bendruomenės narių susitikimas.

GHVI įsteigtu vardiniu ženklu „Už nuopelnus Genealogijos, heraldikos ir veksilologijos institutui“ apdovanoti: Catherine Barbara Terry-Lewis Gielgud-Killick (Didžioji Britanija), dr. L. Narkowicz (Lenkija). GHVI įsteigtu vardiniu ženklu „Už genealogijos, heraldikos ir veksilologijos mokslo tiriamuosius darbus“ apdovanoti: dr. M. Daraškevičius, A. Kirkickienė, prof. dr. L. T. Koczy'is (Vengrija), dr. A. Bimbirytė, prof. M. Harlov-Csörtán (Vengrija).

Genealogijos akademijos prezidento įsteigtu vardiniu auksiniu ženklu „Už nuopelnus genealogijai“ ap-

Raudonės pilis. Iš kairės: Remigijus Bimba, dr. Liliana Narkowicz, prof. dr. Laszlo'as T. Koczy'is

Raudondvario pilis. Iš kairės: prof. dr. Laszlo'as T. Koczy'is, dr. Liliana Narkowicz, Remigijus Bimba

Po pirmosios sesijos. Iš kairės: dr. Liliana Narkowicz, Aida Kirkickienė, Paulius Vaniuchinas, Catherine Barbara Terry-Lewis Gielgud-Killick, Remigijus Bimba, prof. dr. Laszlo'as T. Koczy'is, prof. dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė, dr. Marius Daraškevičius

dovanoti: dr. M. Daraškevičius, R. Charters'as-d'Azevedo'as (Portugalija).

Alberto Vijūko-Kojalavičiaus atminimo medaliu ir premijos laureatai:

Kretingos muziejaus direktoriaus pavaduotojas muziejininkystei, istorikas Julius Kanarskas (2021), Vilniaus dailės akademijos prof. Rolandas Rimkūnas (2022),

Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos direktorius doc. dr. Sigitas Narbutas (2023), prof. dr. R. Šmigelskytė-Stukienė (2024).

GHVI V tarptautinę mokslinę konferenciją „Alberto Vijūko-Kojalavičiaus skaitymai 2025“ suorganizuos 2025 m. spalio 4 d. Renavo dvare (Dvaro g. 2, Renavo k., Sedos sen., Mažeikių r. sav.). Konferencija bus skirta baronams Rionėms (vok. Rönne). ■

Visą RAVK4 galite peržiūrėti GHVI YouTube kanale www.youtube.com/@ghvivideo.

Panemunės pilis. Iš kairės: Remigijus Bimba, dr. Marius Daraškevičius, dr. Liliana Narkowicz, prof. dr. Laszlo'as T. Koczy'is